

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi
The Journal of International Social Studies Education
(TISSE)

Editör/Editor

Prof. Dr. Handan DEVECİ

Cilt 1, Sayı 1, Aralık-2019

Volume1, Issue 1, December-2019

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi, sosyal bilgiler eğitimi alanında çevrimiçi (online) olarak Türkçe ve İngilizce dillerinde makaleler yayımlamaktadır.

The Journal of International Social Studies Education (TISSE) publishes articles in Turkish and English languages online in the field of social studies education.

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi (TISSE), Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneğinin Resmi Yayınıdır.

Cilt 1, Sayı 1, Aralık-2019

Volume 1, Issue 1, December-2019

Sahibi Owner

Prof. Dr. Bayram TAY

Prof. Dr. Bayram TAY

Sosyal Bilgiler Eğitmcileri Birliği Derneği Adına

On Behalf of The Association of Social Studies Educators

Dernek Başkanı

President of the Association

Editör Editor

Prof. Dr. Handan DEVECİ

Prof. Dr. Handan DEVECİ

Anadolu Üniversitesi, Türkiye

Anadolu University, Turkey

Editör Yardımcısı Co-Editor

Doç. Dr. Zafer KUŞ

Assoc. Prof. Dr. Zafer KUŞ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye

Kırşehir Ahi Evran University, Turkey

Yayın Kurulu Üyeleri Yayın Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Bayram TAY

Prof. Dr. Bayram TAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye

Kırşehir Ahi Evran University, Turkey

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK

Marmara Üniversitesi, Türkiye

Marmara University, Turkey

Doç. Dr. Binaya SUBEDI

Assoc. Prof. Dr. Binaya SUBEDI

The Ohio State University, ABD

The Ohio State University, USA

Doç. Dr. Loredana IVAN

Assoc. Prof. Dr. Loredana IVAN

The National University of Political Studies and Public

The National University of Political Studies and Public

Administration, Romanya

Administration, Romania

Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ

Assoc. Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye

Tokat Gaziosmanpaşa University, Turkey

Dr. Michele BERTANI

Dr. Michele BERTANI

Verona University, İtalya

Verona University, Italy

Dr. Mahmoud HAWAMDEH

Dr. Mahmoud HAWAMDEH

Al-Quds Open University, Filistin

Al-Quds Open University, Palestinian

Dr. Mustafa İÇEN

Dr. Mustafa İÇEN

Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye

Yıldız Technical University, Turkey

Sekretarya ve Dizgi Secretariat and Compositors

Arş. Gör. Murat BAŞ

Research Asist. Murat BAŞ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye

Kırşehir Ahi Evran University, Turkey

Yayın Danışma Kurulu Üyeleri | Advisory Board Members

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞEK <i>İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa</i>	Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞEK <i>İstanbul University-Cerrahpaşa</i>
Prof. Dr. Ahmet NALÇACI <i>Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Ahmet NALÇACI <i>Kahramanmaraş Sütçü İmam University</i>
Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY <i>Çukurova Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY <i>Çukurova University</i>
Prof. Dr. Bayram TAY <i>Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Bayram TAY <i>Kırşehir Ahi Evran University</i>
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK <i>Marmara Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK <i>Marmara University</i>
Prof. Dr. Erkan DİNÇ <i>Uşak Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Erkan DİNÇ <i>Uşak University</i>
Prof. Dr. Halil TOKCAN <i>Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Halil TOKCAN <i>Niğde Ömer Halisdemir University</i>
Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM <i>İstanbul Medeniyet Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM <i>İstanbul Medeniyet University</i>
Prof. Dr. Handan DEVECİ <i>Anadolu Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Handan DEVECİ <i>Anadolu University</i>
Prof. Dr. Hamza AKENGİN <i>Marmara Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Hamza AKENGİN <i>Marmara University</i>
Prof. Dr. Kadir KARATEKİN <i>Kastamonu Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Kadir KARATEKİN <i>Kastamonu University</i>
Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN <i>İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa</i>	Prof. Dr. Mehmet AÇIKALIN <i>İstanbul University-Cerrahpaşa</i>
Prof. Dr. Nazlı GÖKÇE <i>Anadolu Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Nazlı GÖKÇE <i>Anadolu University</i>
Prof. Dr. Yücel KABAPINAR <i>Marmara Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR <i>Marmara University</i>
Prof. Dr. Zihni MEREY <i>Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Zihni MEREY <i>Van Yüzüncü Yıl University</i>

Bu Sayının Hakemleri

Prof. Dr. Ali MEYDAN *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi*

Prof. Dr. Halil TOKCAN *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi*

Doç. Dr. Adem BELDAĞ *Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*

Doç. Dr. Ömür GÜRDOĞAN BAYIR *Anadolu Üniversitesi*

Doç. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE *Anadolu Üniversitesi*

Doç. Dr. Tuğba SELANİK AY *Afyon Kocatepe Üniversitesi*

Doç. Dr. Yavuz TOPKAYA *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ÇELİK *Bozok Üniversitesi*

Dr. Öğr.Üyesi Elif MERAL *Atatürk Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Hamza YAKAR *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi*

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği Onursal Başkanından

Merhabalar,

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği [SBEB/ASSE: Association for Social Studies Educators]'nin yeni yayın organı olan *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)* elinizdeki ilk sayısı ile alan yazına katkı vermeye başlayacaktır. Bu dergi kurucu başkanı olduğum SBEB/ASSE'nin Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi bilimsel bir geleneğe kavuşturma misyonunun önemli bir aracı olacaktır.

Türkiye'de Sosyal Bilgiler dersiyle ilkokula başladığım yıl yürürlüğe giren 1968 yılında tanışmıştır. Bu tarihte yürürlüğe giren İlkokul Programı ilerlemeci eğitim felsefesi ve bilimsel yöntemi merkeze almaktadır. Türk eğitim tarihinin en önemli kilometre taşlarından biri olan bu program, 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra yürürlüğe giren 1961 Anayasası ile kurulmaya çalışılan parlamenter demokrasinin sosyal tabanını oluşturmayı hedeflemiştir. Bu dönemde ortaokullarda da Sosyal Bilgiler dersi vardı. Ancak bir başka askeri müdahale sonrası ara rejimde ortaokullardan kaldırılmış yerine Millî Tarih ve Millî Coğrafya dersleri konmuştur. İlerlemeci felsefeye göre tasarlanmasına rağmen sosyal bilgiler eğitimi uygulamada geleneksel karakterini sürdürmüştür.

Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminin akademik bir çalışma alanı haline gelmesinde 1990'lı yıllarda Dünya Bankası-YÖK işbirliği ile gerçekleştirilen "Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi" önemli rol oynamıştır. Çünkü, bu proje kapsamında; eğitim fakültelerinde „sosyal bilgiler eğitimi“ anabilim dalları kurulmuş, lisans programları açılmış; eğitim bilimleri enstitülerinde yüksek lisans ve doktora programları başlatılmış; bu disiplin doçentlik unvanı alınan bir alan haline getirilmış; eğitim fakülteleri öğretim elemanlarına yönelik hizmet içi eğitim programları yürütölmüş; öğretim elemanı yetiştirmek üzere yurt dışına öğrenci gönderilmıştir. Söz konusu proje kapsamında tanıma ve birlikte çalışma fırsatı bulunduğum James L. Barth'ı (ABD) saygı ve minnet duygularıyla anmak isterim. Yürüttüğu eğitimcilerin eğitimi seminerleri ve yaptığı hizmet öncesi öğretmen eğitimine yönelik didaktik yayınlarla Türkiye'deki yeni sosyal bilgiler hareketinin başlamasına önyak olmuştur.

Bir vatandaşlık eğitimi programı olarak sosyal bilgiler geleneğinin anavatanı olan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi [NCSS: National Council for Social Studies] örneğine göre kurulan SBEB; gerçeekte *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)*'yi neşretmenin ötesinde, Türkiye'de bu kuruluşun ölkesinde gerçekleştirdiklerine benzer faaliyetlerde bulunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç ve gayretle ile bu dergi; Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi üzerine çalışan bilim adamları ile öğretmenleri bir çatı altında buluşturarak, alanın geliştirilmesi için bir güç birliği ve sinerji oluşturacak, gerçekleştirilecek ulusal ve uluslararası bilimsel etkinlikler ve yapılacak yayınlar aracılığıyla alana dair bilgi üretimi ve paylaşımına katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte alana ilişkin felsefi ve/veya kuramsal yönelimler ile

bilimsel gelişmeleri izlemek ve bunları didaktik yayınlar ve çeşitli hizmet içi eğitim yöntemleri ile uygulayıcıların kullanımına sunmuş olacaktır.

Bu zellikleriyle *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)*, sosyal bilgiler eğitimi teorisi, yöntemleri ve uygulamaları üzerine odaklanmaktadır. Bu konulara ilişkin yerel, ulusal, uluslararası ve küresel kapsam/derinlikteki araştırmalar, dergide yayınlanmaya adaydır. Yalnız araştırmaların hangi model ve yöntemle yapılırsa yapılsın zgn/birincil teorik ve ampirik araştırma veya uygulama çalışması olması pedagojik bir gerekliliktir.

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)'nin daha güvenli ve müreffeh, daha adil ve ahlaklı bir dünya kurma yolunda sosyal bilgiler eğitimcilerine katkıda bulunmasını diliyor; bu derginin vücut bulmasındaki katkıları dolayısıyla Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği Başkanı Prof. Dr. Bayram TAY başta olmak üzere dernek yönetimine ve Editör Prof. Dr. Handan DEVECİ'ye çok teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK
SBEB/ASSE Onursal Başkanı

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği Dönem Başkanından

Saygıdeğer Sosyal Bilgiler Eğitimcileri,

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği'nin 2019-2021 yıllarını içeren dönemin yönetim kurulu olarak sizleri derneğimizin resmi yayını olan *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)*'nin ilk sayısını ulaştırmanın onuru ve sevinciyle selamlıyorum.

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği'nin 2019-2021 dönemi yönetim kurulu olarak amaçlarımızdan biri derneğimizin sesini akademik çerçevede tüm mecralarda duyurabilmektir. Bu amaç doğrultusunda derneğimizin akademik yüzünü yansıtın bir dergiyi hayata geçirmenin gerekliliği ile *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)*'nin kurulması ve yayın hayatına başlatılması fikrine söz konusu bu ilk sayı ile hayat verilmiş oldu. Derginin kurulmasında ortak akılı işe koşın yönetim kurulu yelerimiz Sayın, Prof. Dr. Handan DEVECİ, Doç. Dr. Zafer KUŞ, Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ ve Dr. Mustafa İÇEN'e, her türlü etkinliğimizde desteklerini gördüğümüz onursal başkanımız Sayın Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK'e, ilk sayıda çalışmalarıyla dergimize katkı sunan saygı değer akademisyenlere ve bu çalışmaların değerlendirmesinde hakemlik yapan kıymetli akademisyenlere şahsım ve yönetim kurulum adına teşekkür ediyorum.

Dünya var oldukça sosyal bilgiler ve eğitimi var olmaya devam edeceği gerçeği biz sosyal bilgiler eğitimcilerinin sorumluluklarını daha da artırmaktadır. Sosyal, kültürel, ekonomik, politik, psikolojik, teknolojik ve benzeri alanlarda ortaya çıkan ve çıkmaya devam edecek birçok unsur çok boyutlu bir şekilde sosyal bilgileri ilgilendirmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler eğitimcileri, sosyal bilgilerin dnn anlayarak bugününü oluşturmak ve geliştirmek ve de geleceğini inşa etmek gibi önemli bir misyonu vardır. Bu çerçevede yapılacak olan akademik çalışmaları yayınlaması ve sosyal bilgiler eğitimcilerinin sesi olması için *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)* kurulmuştur. Derdi sosyal bilgiler olan tüm paydaşlara, derginin hayırlı olmasını diler, saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Bayram TAY

SBEB/ASSE Başkanı

Editörden

Sayın Sosyal Bilgiler Eğitimcileri,

Sosyal bilgiler eğitiminin geleceğine katkı sağlayabilme heyecan ve umuduyla Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği'nin resmi yayını olan *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)*'nin ilk sayısının yayınlanmasından büyük bir mutluluk duyuyorum.

Günümüzde tüm dünyada şiddet, güvensizlik, kötü alışkanlıklar, saygı, sevgi eksikliği, hoşgörüsüzlük gibi davranışlarda büyük bir artış gözlenmektedir. Kuşkusuz toplumsal yapıdaki değerlerin azalması gelecek toplumlar için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle, eğitim sisteminin etkili insan yetiştirme amaçlarına ulaşabilmesi için çeşitli önlemler alması önemli bir gereklilik olarak görülmektedir. Etkili insan yetiştirme amacı eğitim sistemi içerisinde doğrudan sosyal bilgiler dersi amaçları arasında yer almaktadır. Bu nedenle toplumun gelecekteki görünümü ile sosyal bilgiler eğitiminin etkililiği arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal bilgiler dersi ülkemizde zorunlu eğitim içinde yer almakta olup, neredeyse toplum içindeki her insan sosyal bilgiler eğitiminden geçmektedir. Ancak toplumu oluşturan bireylerin davranışlarına bakıldığında sosyal bilgiler eğitiminin ve dersinin amaçlarına ulaşmada çeşitli sorunlar olduğu söylenebilir. İşte toplumu oluşturan insanlara sosyal bilgiler eğitimi ile amaçlanan özelliklerin kazandırılabilmesi sosyal bilgiler eğitiminin niteliği ile doğrudan ilgilidir.

Yayın hayatına bu sayı ile başlayan *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)*'nde yayınlanan kuramsal ve uygulamalı bilimsel çalışmalar ile sosyal bilgiler eğitiminin niteliğinin artması, sosyal bilgiler eğitiminin amaçlarına ulaşmasına katkı sağlanması sosyal bilgiler eğitimi adına hedefimizdir. Bu hedefe ulaşmak için yayınladığımız ilk sayımızda dergimize makaleleri ile katkıda bulunan hocalarımıza teşekkür ediyorum. Etkili bir sosyal bilgiler eğitimi ile düşünme, empati, problem çözme, dinleme gibi becerileri ve sevgi, saygı, hoşgörü, dürüstlük, adalet gibi değerleri kazanmış insanlardan oluşan bir topluma ulaşabilmek, böylelikle toplumun geleceğine katkı getirebilmek için farklı görevlerle alana katkı getirme çabası içinde olan tüm sosyal bilgiler eğitimcileri ile dergimizde buluşmak istiyoruz.

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği adına yayınlanan *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi / The Journal of International Social Studies Education (TISSE)* kurucu editörlük görevini vererek beni onurlandıran Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği Başkanı Sayın Prof. Dr. Bayram TAY'a ve dernek yönetiminde yer alan hocalarımıza teşekkür ediyorum. Sosyal bilgiler eğitimini bir adım daha ileri götürerek ülkemizin geleceğine katkı sağlamak umuduyla saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Handan DEVECİ

Editör

İÇİNDEKİLER

Araştırma Makale

Ahmet NALÇACI, Bayram TAY, Seda ESKİKANBUR

Sürelî Çocuk Yayınlarındaki Fen Bilimleri İçeriklerinin Bilim Tarihi Açısından İncelenmesi **1-15**
Examining Atatürk's "Address to Turkish Youth" in Terms of Values

Araştırma Makale

Esmâ KAPAN

Yunus Emre'nin "Ahlaki Güzellikleriyle İnsan" Görüşü **16-40**
Yunus Emre's "Human with Moral Beauties" View

Araştırma Makale

Gözde ÖZDOĞAN, Sadık Yüksel SIVACI

Türkiye'de Kuantum Öğrenme Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi **41-57**
Social Studies Teachers '6th Grade Students' Perceptions of Misconceptions Regarding Mapping and Geographical Coordinates

Araştırma Makale

Aysun AKSU DEMİRTAŞ, Zafer KUŞ

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilim Düzeyleri **58-81**
Critical Thinking Levels of Social Studies Teachers Candidates

Araştırma Makale

Ömer Faruk SÖNMEZ, Bülent OMCA

Cumhuriyet Dönemi'nden Günümüze Milli Eğitim Şûralarında Coğrafya Öğretimi **82-99**
Teaching of Geography in The National Education Councils Since The Republic Period